

УРЯД РОЗРОБЛЯЄ ПЛЯНИ ПРО- МИСЛОВОГО ВОЄННОГО ПРИГОТУВАННЯ

ВАШИНГТОН. — На конференціях між представниками Силового Комітету Краєвої Оборони, встановленого президентом Рузвельтом, і представниками промислів вироблено пляни продукції воєнних матеріалів на велику скалю. Передовсім рішено розбудову промислів, зв'язаних з виробом електричної сили.

Кошти нових проектів подають різно. Найнижчі оцінки подають кошти на 79 мільйонів доларів.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ВІДНОШЕННЯ АМЕРИКИ ДО КИТАЮ.

ВАШИНГТОН. — Приймаючи повноважності нового представника китайського уряду, котрим є д-р Гу Шіг, президент Рузвельт запевнив його, що американський уряд буде далі спирати свою політику у відношенні до Китаю на засади права й порядку.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕГІОН ПРОТИ ЗІЗНАНЬ ЧЛЕНА ПЕРЕД ДАЕСОМ.

ВАШИНГТОН. — Командант Американського Легіону в Каліфорнії вирішив всякої відповідальності за зізнання члена організації Гарпера Новлеса перед конгресовим комітетом Даеса, в котрих Новлес казав, що різні юнії пов'язані з комуністичними організаціями. Командант каже, що нині мабуть уже нема в Америці організації, котра могла би сказати, що вона не має між своїми членами комуністів.

ПОЗИВАЮТЬ „СИНІВ ІТАЛІЇ“ В СУД.

НЬО ЙОРК. — Деякі члени організації „Американські Сині Італії“ півзвали в суд уряд цієї організації за те, що він не скликав цього року конвенції юнійорських відділів організації. Позовники кажуть, що урядники не скликали конвенції тому, що боялися критики політики італійського уряду за його протижидівське становище.

БУВШИЙ АСЕМБЛЕМЕН ОБВИНУВАЧЕНИЙ.

БРУКЛИН (Нью Йорк). — Велика лава присяжних суддів поставила на суд Джейкоба П. Нейтенсона, бувшого асемблемана, як обвинуваченого за крадіж і намову до кривоприсяг.

Обвинувачення Нейтенсона стоїть у зв'язку з кампанією уряду проти зловжитків у різних урядових борах Брукліна.

ЗАКРИВАЮТЬ ШКОЛИ МІСТА.

ДЕЙТОН (Огайо). — Через брак фондів закрито на два місяці публичні школи цього міста, в котрих учаться 34,000 учнів.

ПОЗИВАЮТЬ У СУД ЗА ВЖИВАННЯ НАЗВИ ДЕМОКРАТА.

НЬО ЙОРК. — Джеймс Фей, кандидат Демократичної Партії на становище конгресмена, старается заставити судовим процесом Джана О'Конора, теперішнього конгресмена, не вживати назви „демократ“.

ДЮІ ВИСМІВАЄ ЛІМЕНОВУ ДОПОМОГУ ФАРМЕРСТВУ.

БИНГЕМТОН (Нью Йорк). — Томас Е. Дюї, кандидат Республіканської Партії на уряд губернатора цього штету, закидав свою кандидатуру Ліменові, що він не дбав за фармерські інтереси та приписував собі заслуги для фармерів з боку республіканських законодавців.

У своїй промові в Рочестері Лімен відповідав Дюїєві на закид фальшивого зрівнювання конейтенового бюджету.

НАБЛИЖЕННЯ МІЖ ФОРДОМ І ЮНІЯМИ.

ВАШИНГТОН. — Рада автомобільної юнії заповідає юніонізації автомобільних фабрик Форда, відомого за своєї ворожнечі до робітничих юній. Кажуть, що Форд згодиться на юніонізації 350,000 своїх робітників уже в найближчих днях.

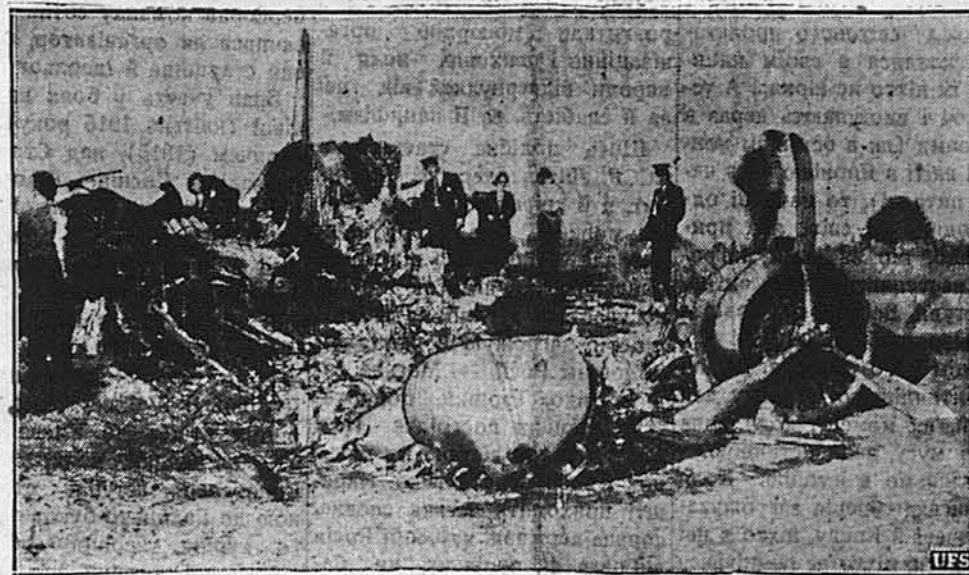
СМЕРТЬ ІНДІАНСЬКОЇ ПРОВІДНИЦІ.

НЬО ЙОРК. — У власній домі в дільниці Квінс померла пані Марія С. Ньюел, повнокровна індіанка племені Шеїн, звівша як княжна Чінкіла, що довгі роки вважалася провідницею американських індіан.

Вона родилася в Оклаомі 75 до 80 літ тому. Покинвши вищі школи, спершу їздила з трупою Бофало Біла, а потім давала по всьому краю відчити про індіанські вірування. Брала інколи теж участь у політичних кампаніях.

БЕНЕШ ПРИНЯВ ТАМПАНОВУ ПРОФЕСУРУ.

ШКАГО (Ілінойс). — Бувший президент Чехословаччини, Бенеш, повідомив шікаговський університет, що він приймає пропозицію університету викладати в ньому зимовому семестрі як відвідуючий професор. Заряд університету робить старання, щоби Бенеш прийняв пропозицію постійного професора.

ЛІТНИЧИЙ ВИПАДОК.

Спалені на вугільні останки літака, що летів з Гюстону до Нью Йорку й занявся в повітрі коло Монтомери, в стейті Алабама. Летун Дейв Гисонг так уміло осів літаком на землю, що урятував і своє життя і життя 13 пасажирів.

САМИЙ КОПАВ ТУНЕЛЬ 34 РОКИ.

Вільям Шмидт прокопав самий тунель через Блек Мавнін у Рендсбергу, Каліфорнія. Цей тунель має 2,000 стій довжини. Копав його Шмидт, шукаючи золота. Робота тривала 34 роки. Інженери називають цю працю найбільшою інженерською працею одної людини.

НОВІ КОСТЕЛИ У СТАНИСЛАВІСЬКОМУ ВОЄВІДСТВІ.

У Пляках, пов. Калущ, поновили новозбудований костел. У посвяченні взяв участь стиславський воєвода. У Сухій Ліщині, повіт Станіславів, поновили новий костел, що станув на місці каплички, яку хтось спалив.

КРАВ ДЛЯ ЖИДІВКИ.

Великий сором зробив молодий і свідомий наш парубок з Старого Села біля Журавна, Дмитро Салій, який довгий час крав гроші в м'ясарській крамниці в Журавні, отвиряючи її вночі при допомозі доробленого ключа. Гроші чи пак усякі куплені за них дурниці віддавав одній жінці з Журавна, в якій залюбився на смерть. Одної ночі власник м'ясарні засівся і зловив Дмитруна на гарячому вчинку та віддав його в руки поліції. Вранці арештованого Салія відвели до Стрия, а жидівочку по 24 годинах випустили на волю.

СМЕРТЬ ПРИЯТЕЛЯ УКРАЇНИ.

В Парижі помер пастор Суле, довголітній посол до парламенту та вірний приятель України. Познайомившись з українським питанням іще в 1919 р., пастор Суле від того часу не минав ніякої нагоди сказати своє слово в користь поневоленій Україні. Він постійно брав участь у всіх українських маніфестаціях і був діяльним членом паризького товариства вивчення України. Як голова комісії закордонних справ, Суле мав великий вплив у парламенті й не минав ніякої можливості пошкодити польським. Він помер несподівано й у нестарому ще віці. Його смерть є великою втратою для популяризації українського питання у Франції.

БРИТІЙСЬКА КОЛІУМБІЯ МАЄ НАЙБІЛЬШЕ ВИПАДКІВ ПІСТРЯКА.

Д-р А. Т. Бєзін з Монреаля заявив у своїх публичних докладах у Бенкувері, що недуга пістряка найбільш поширена в провінції Бритійська Колумбія. У цій провінції трапляється пересічно три випадки смерті щорічно внаслідок недуги пістряка.

ЖЕБРАК ВИГРАВ 376 ТИСЯЧ ФРАНКІВ.

Сенсацією Монте Карльо є велика вигра одного жебрака, який досі жив з милостині, що її збирав по вулицях від прохожих. Цими днями жебрак — а має він 50 літ — позичив від кельнера убрання і 20 франків та пішов до казино гри, щоб випробувати своє щастя. Ставив безупинно на „червоні“. По годині виграв 300 тисяч франків, а коли по півночі вийшов з казино, забрав зо собою 376,000 франків.

КІТ ГІПНОТИЗЕР.

Про людей, які себе взаємно не терплять, кажемо: „Вони живуть із собою, як песь із котом“. В Індії ця приповідка трохи змодифікована. Там кажуть: „Не любляться, як кіт із вужем“. Справді, коти в Індії є запеклими ворогами гадюк і навпаки, гадюки з якоюсь дивною ненавистю нападають на котів.

Недавно в Мадраїс (бритійська Індія) англієць почув із веранди якийсь дивний м'явкіт кота та його нервово порскав. Коли англієць вийшов на ганок, побачив, що кіт найхитріше і стоїть непохитно, встромивши очі в якусь одну точку на долівці. Запримітивши свого пана, кіт пронизливо замякотів і втік.

Спершу англієць не міг зрозуміти, що так передякало кота. Щойно по хвилині він побачив, що на долівці, не відірвавшись від неї барвою, лежить непохитно мала гадючка, одна з найнебезпечніших. Англієць поїб до кімнати. Крізь „однаке коли вернувся, застав вужу наче спаралізованого, в такій самій позі, як його залишив. Тоді він приглянувся краще до гадючки і stwierdив, що вона спить. Імовірно кіт загипнотизував гадюку.

ЗАПРЯГАЮТЬ БОБРІВ ДО РОБОТИ.

Дж. В. Спарго, директор риболовства в провінції Альберта, заявив на зборах Клубу Оптимістів, що бобри — це майстри-інженери в будівництві гребель. Через те саме уряд Альберти користується бобрами, щоб удержати воду в ріках і потоках у південній Альберті й тим чином запобігти поширенню посухи в південних околицях провінції. В цілі законсервування звірини видає цього року лиш кілька дозволів на ловлення бобрів і внаслідок цього число бобрів збільшилося в південній Альберті до 1,000 штук, а одночасно стан води в потоках значно піднісся і є у вдоволяючій ступіні. За словами Спарго, бобри це найдешевші і найліпші інженерські робітники, яких можна дістати. Також збільшилася кількість риби в ріках завдяки тому, що молодих забавок почали напускати до рік з провінційальних виловальних станцій.

„ВИВРОТОВІ“... ШИЛЬДІ.

Віт княгининської гміни (Луччина), Казімеж Суходольскі, дуже собі не вдовольсав двомовні польсько-українські шильди по підприємствах на терені повіреної йому гміни. В С. Кучкарівці за такий шильд у споживчому склепі Тетяни Ткач звелася справжня борня, що покінчилася карним наказом на суму 25 zł. Шильд очевидно перерізано й українську половину за „вивротовство“ власниці була примушена заховати на стрих...

Пан Віт дочадавав афішуватися „демократизмом“ і „толеранцією“, бо походить, мовляв, з „місцевих поляків“. Навіть був прихильником людовців. Остання його „діяльність“ на становищі віта показує в практиці, як має виглядати „демократизм“ і „толеранція“ волинських „людовців“.

„КОЛО ЗАГРОДОВОЇ ШЛЯХТИ“.

У Липиці Горішній, пов. Рогатин, відбулися організаційні збори „загродової шляхти“, на яких осували „коло загродової шляхти“. Вибрали управу: Карло Парецький, голова; Йосиф Старчевський, заступник голови; Дам'ян Кінда, секретар. До „кола“ втягнули 30 членів.

СОЮЗ УКРАЇНОК РЕАКТИВОВАНИЙ

ЛЬВІВ. — Львівські часописи приносять таку вістку: „Довідаємося, що останній відклик віділу „Союзу Українок“ міністерство внутрішніх справ полагодило позитивно та що в найближчих днях діяльність Союзу буде привернена“.

ВЛАДА ЗАКАРПАТТЯ РОЗВ'ЯЗАЛА ПОЛІТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ.

УЖГОРОД. — Українська влада Закарпаття розв'язала всі політичні організації і партії, які працювали на шкоду держави. Майно тих партій і організацій лишається під надзором держави.

ПЕРЕГОВОРІ В РИМІ.

РІМ. — Мусоліні виголосив промову, в якій сказав, що „сине місце на небі поширюється“ і що вигляди на мир збільшуються. Не знати, до чого ті його слова відносяться: чи до успішних переговорів між його міністром Чіаном і німецьким міністром Рібентропом, що саме в той час у Римі пересувалися, чи може вони відносяться до конгресу французької правлячої партії в Марсею. Про висліди переговорів між Рібентропом і італійським урядом преса не згадує ні словом, крім того, що вони закінчилися успішно для обох сторін. Зараз по побаченні Чіана з Рібентропом відідав першого мадярський представник, з чого можна вносити, що справа чехословацького і мадярського спору була головним предметом їх розмови. Ходять чутки, що Німеччина й Італія згодились на те, щоб мадярям віддати лише ті околиці, які є визначно мадярськими, а в спірних околицях перевести плебісцит. Ті вістки не є справджені.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА Й МАДЯРЩИНА ПРУТЬ ДО ПОСЕРЕДНІЦТВА.

ПРАГА. — Тепер, коли Чехословаччина і Мадящина згодились на те, щоб Німеччина й Італія були посередниками в їх спорі, обі сторони звернувшись до двох згаданих держав, щоб вони чимсьорше полагодили цей конфлікт.

НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ.

ПАРИЖ. — В урядових колах говорять, що незабаром прийде до підписання мирової заяви між Німеччиною і Францією, на вір той, що її підписали Чеймберлін і Гітлер в часі мінхенської угоди.

БЕРЛІН. — У німецьких колах є того переконання, що мирова французько-німецька заява буде підписана вже в найкоротшім часі. Дехто навіть думає, що до підпису той заяви прийде до Німеччини сам французький президент Лебран.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КОНГРЕС У МАРСЕЮ.

МАРСЕЙ. — Прем'єр Даладіє далі обстоює свою політику зближення Франції з Німеччиною і погрожує тим, котрі не годяться з тою політикою, розписанням виборів і зверненням по пораду в тій справі до французького народу. Є позначки, що проти Даладіє виступить сильна опозиція, на чолі з бущим прем'єром Еріотом. Деякі французькі кола, що більше схильються до лівого крила, ніж до правого, хотілиб, щоб Даладіє уступив, а провід партії, та разом цілої Франції, перебрав Еріо. Конгрес партії треба було на один день перервати, бо в Марсею вбухла страшна пожежа, в якій згоріло багато будинків і втратили життя 50 осіб. Вогонь загрожував тому готелю, де відбувався конгрес.

НІМЦІ ВИКАДАЮТЬ ПОЛЬСЬКИХ ЖИДІВ.

БЕРЛІН. — Німецька влада по різних містах а-рештувала кількоти тисяч жидів і негайно відставила їх до польської границі, щоб депортувати їх на другий бік. Жиди не дістали змоги забрати з собою ні свого майна, ні навіть убрання. При депортації, як подають американські газети, діються драматичні сцени. Німецький уряд поясняє свій учинок тим, що польські жиди повинні були поставитись від польського уряду продовження своїх паспортів. Бо на основі польського закону, всі ті польські громадяни, що живуть за границею і не продовжили своїх паспортів, можуть бути позбавлені польського громадянства по 29 жовтні ц. р. Щоб не взяти собі на плечі польських жидів, які по згаданім реченні втратили доступ до Польщі, німецька влада почала їх депортувати.

НІМЦІ ДОРИКАЮТЬ РУЗВЕЛТОВІ.

БЕРЛІН. — Німецькі газети, і то навіть такі поважні, як „Ді Діпльоматіше Кореспондент“, гостро критикують президента Рузвельта за те, що він втручається до європейських справ на те, щоб викликати воєнні настрої. Газети говорять, що Америка є донька Європи і не її вчити Європу, як їй поступати. Ці заваги німецькі газети пишуть на адресу Рузвельта тому, що він недавно виголосив промову, в якій сказав, що „мир, побудований на страху“, варт стільки, само, що мир, побудований на силі.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. "Свобода": BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Сокоу: BERgen 4-1016.
4-0807.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА НОВІ ОСНОВИ

Вістки з Закарпатської України вказують, що там відбуваються не лише далеко йдучі, але справді основні перемени.

Ще 9 жовтня "Нова Свобода" заповідала нову політику Чехословаччини, покликаючи на слова чехословацького прем'єра, ген. Сирового, котрий сказав публічно, що основними складниками чехословацької республіки мають бути три народи: чеський, словацький і український. Всі вони мають бути державотворчими народами.

С. Ключурак, член Першої Української Національної Ради в Ужгороді, пояснює у "Новій Свободі" ці слова як обіцянку повної рівності з собою трьох народів: "Кожний на своїй етнографічній території, не може й не буде підлягати надвладді цього або іншого народу. На своїй етнографічній території буде кожний сам володіти над собою й буде упорядковувати та полагоджувати не тільки свої справи суто національно-територіальні, але на своїй землі буде виконувати й владу всеродовищного характеру. Це означає, що всю владу на даній етнографічній території будуть виконувати лиш українці, лише словаки або лише чехи.

"На Підкарпатті наші урядники будуть керувати не тільки тими урядами, які будуть відноситися до самого Підкарпаття, але на цій території й цілодержавні уряди будуть заповнені нашими урядниками й тільки вони будуть ними керувати. Інакше й не може бути".

У цих словах, інакше й не може бути" можна прослідити щось немовби рішучість перемогти якийсь спротив. Подібне рішення видно з інших слів статті цього самого Ключурака, наприклад, коли він говорить, що "сьогодні неможливе, щоб у Словацькій державі уряди керували не словаками. Так буде неможливо, щоб на території Підкарпаття були далі керівниками неукраїнці". Або коли він каже виразно: "В майбутності не буде також можливе, щоб у центральній владі в Празі брали участь лише чехи без словаків, або чехи й словаки без українців. Це означало б володіння одного народу над другим, що легше могло б довести до нової державної кризи".

З цих слів видно недвозначно, на яких умовах український народ вважає єдино можливим остатися з чехами й словаками в одній державі. З цих слів ясно, що коли чехи й словаки не схочуть налагодити відносин з українцями на цих нових засадах, то українці будуть змушені шукати інших основ, які чехам і словакам будуть ще менше до вподоби, як засади рівності в одній федеративній цілості. Це заявляють українські політики на Закарпатті чехам і словакам зовсім виразно. Чи зрозуміють чехи й словаки цю виразну мову, покаже вже близька майбутність.

Гонорій Бальзак.

ЗОЛОТО

(2)

Я мав його за божевільного, та в його голосі було щось таке, що годі було протиставити йому. Я сказав йому, щоб ішов попереду й він повів мене до ровів Бастилі таким певним кроком, начеб не був сліпий. На самотньому місці сів на камінь, я сів на другий, напроти старця. Його волосся світилося сріблом у місячному сяйві. Тишина, ледь-ледь переривана далеким гамором бульварів, чисте нічне повітря, все причинилося до того, що ця сцена виглядала на якусь казкову.

— Говорите про скарби студентів і мабуть не вірите, що він лише хвилиночку вагався би побороти всі небезпеки, щоб здобути ті скарби. Чи не жартуете ви собі з мене?

— Хай умру несповіданий, коли я говорю неправду. — Відповів він рішучо. — Я мав двацять літ, так як він, був багатий, молодий шляхтич. Тоді зробив я першу дурню: я кохав. Кохав, як сьогодні вже не кохають. Закмнувся в скриню, хоч мене в ній могли вбити кинжалом. А від моєї коханої не дістав я нічого більше, лише обіцянку, що мене поцілує. В 1760-му

році залюбився я у вісімнадцятилітній дівчині. Вона вишла була за одного сардинця. Він любив її до божевілья. Ми були невinni, наче діти, як нас приловив чоловік. Я не мав зброї, а він не вцілів мене. Тоді я прискочив до нього та вдихнув його. Я хотів утікати з Біанкою, та вона не могла рішиться — такі то жінки. Я втік сам. Мене засудили та сконфіскували моє майно. Та я мав з собою мої діаманти, п'ять скручених у трубку Тіціанових образів і все моє золото. Я пішов до Міляна. Там я був безпечний, бо ця держава не цікавилася моєю справою.

Він мовчав хвилину.

— Одна замітка, заки стану далі оповідати, — сказав він опісля. — Чи уява жінки підчас вагітності має вплив на характер дитини, чи ні, та всеж це певне, що моя мати мала слабкість для золота. А я просто ненаситно захланий на цей жовтий метал. Я мушу його відчувати, чутти під руками. Як я був молодий, я все носив золоті прикраси, все мав при собі гаманець дукатів. Як він це говорив, витягнув два дукати та показав їх мені.

О. С.

РОСІЙСЬКИЙ ПАЦИФІЗМ

Союз советських социалистических республик нагло став дуже пацифістичний, миролюбний, як ніколи. Що в Європі чи в Азії не діялосяб, Москва мовчить. Її союзники, Китай, Чехія чи Литва, переходять тяжкі, не раз трагічні хвилини, а Москва мовчить...

І дивно, що коли ще пару років тому на конгресах Союзу Націй чи в "Ізвестіях", "напа" Літвінов, чи сам "геніальний вождь" світового пролетаріату клялися в своїх пацифізмі, їм ніхто не вірив... А тепер, хоч і виступають не раз з погрозами (як в останній конфлікті вліті з Японією чи в чеській питанні), то нема ні одної людини на світі, яка припускалаб, що за ними погрози наступлять дійсні активні виступи. Всі відразу повірили в миролюбність СССР!

І в цій його трагедії. Не нема критичнішого моменту для імперії, як момент, коли вона стає з мусу пацифістичною.

Погляньмо в історію. Коли отоманська імперія загрожувала Відневі й Києву, ніхто з неї не сміявся, ніхто не сумнівався в її майбутність. І шойно тоді, коли Туреччина усунулася на бік від великих шляхів європейської, азійської й африканської політики (бо розтягалася вона аж на три континенти колись); коли зачала уступати так званому "європейському концертові" держав; коли ті останні вимушували на султани ті чи інші "реформи" для його підданих християн, або просто відступлення територій — це був кінець турецької імперії.

Таксамо, коли історична Польща зрезигувала до свого імперіалізму, а сойм став послухним знарядом у руках Царя чи Росії, ця держава зачала хилитися до упадку. Подібно було з габсбурзькою монархією. Поки вона воювала в Льомбардії, над Дунаєм, у Бельгії, на Балканах — потім міцно стояла вона в очах своїх народів і ніхто не важився підступати до неї з сепаратистичними плянами. Все змінилося, коли Австро-Угорщина стала пацифістичною. Бісмарк розбивав Наполеона III, кував нову німецьку імперію у Версаль — Австрія сиділа тихо. Франція, Англія, Туреччина і

навіть малий Піємонт торощили Росію в кримській війні 1855 р. — Австрія сиділа тихо. Царська Росія увязла в епохальний конфлікт з Японією в 1904—1905 р. — Австрія сиділа тихо. І шойно в світовій війні виступила з резерви, коли було зафіксовано, коли засадничий пацифізм монархії, її бажання за всяку ціну триматися здалека всіх конфліктів і "неприємностей" розхитали монархію організаційно і психічно, коли її народи відвернулися від неї за її слабкість, за її пацифізм.

Щось подібне стається в СССР. Литва одержує ультимат, а її "вірна союзниця" Росія мовчить, мов у рот води набрала... Від Китаю відгрізає манджурський шматок Японія, посувається в глибину жовтої імперії, загрожуючи життєвим інтересам Росії, — Москва сидить тихо. Трошки попростеє, трошки постріляє (над Амуром), але відстане по пальцях і знов сидить тихо. Нарешті приходить чеська справа, справа держави, яку собі Росія вибрала як пупильку, як багетіон, як випадову браму для свого маршу на Європу. Здалосяб, що цієї брами мусить оборонити СССР, наражаючи себе на всякі можливості, бож ця брама в руках інших стає брамою проти СССР. Але СССР і в цій випадку сидить тихо. Мовляв, починайте ви, панове французи й англійці, а ми пізніше може пристанемо...

Це було наочне, страшне, отверте і всім ясне признание своєї повної безсилості, резигнації забирати свій голос у проблемах Європи, які є страшенно важні і для СССР. Цей пацифізм, примусовий пацифізм, значив повну дезорганізацію державного і військового апарату СССР, якого не прикрити ніякими сфальшованими цифрами советських "осягів", ніякою брехнею советської преси чи радія.

Росія стає пацифістичною з тої причини, з якої стала пацифістичною перед своїм розбором турецька імперія. Тому, що в ній запанував большевицький режим, що сама ідея імперії прогнана наскрізь і боїться найменшого удару ззовні, щоб не розсипатися на свої частини.

— Я нюхаю золото. Я сліпий, а всеж мушу пристанути перед крамничани мініяліт. Воно мене зруйнувало. Я був грачем лише тому, щоб грати в золото. Я не був обманцем та мене обманули. Я зруйнував себе. Як я все втратив, затужив я до божевілья за Біанкою. Потайки вернувся до Венеції, віднайшов її та шість місяців жив щасливо. Вона укривала мене в своїй палаті, я забув про світ і будучину. Та до Біанки залишався проведитор. Він мабуть прочував, що має суперника; в нас в Італії занюхав це. Слідував нас і приловив у ліжку, драбуга. Можете уявити собі, як ми блискали! Я не вбив його, одначе зранив його тяжко. Тоді мені накиннули на голову мій плащ, затягнули мене на гондолу та замкнули в підземному льоху. Я мав тоді двадцять два роки й держав ручку мого зломаного рапіра так кріпко в руці, що мені хіба мусили би відрубати руку, щоб виврати її. Та вони не заприїмили цієї зброї, а я скрив її в кутку келії. Мене доглядали, а рани не були смертельні. Коли чоловік молодий, все видержить. Мені мали відрубати голову, та я прикинувся хорим, щоб зискати на часі. Я здогадувався, що моя келія недалеко каналу та задумав утікати. Я постановив вибрати мур, переплисти канал, хоч миг пото-

нути. Завдяки бистроті ума, якої додає розпука людині, в темній келії відчитав я арабський напис на камені, так що намацював його пальцями. Той, що написав, цей напис, повідомляв товаришів, до чого він підкопав три долішні камені, а копав дев'ять стіп глибше. Для мого попередника ця робота була зайва, бо що її не докінчено, можна було здогадуватися, що він помер. Та щоб його праця не пропала на все, мусів вивезти розуміти арабську мову. Цієї мови навчився я від вірмен. Про долю того нещасливого довідався я з одного речення, яке я відкрив на відворотній стороні одного каменя. Він помер як жертва свого майна, яке завзялася забрати в нього Венеція і забрала. Я потребував кілька місяців, щоб дійти до мети. Коли я працював і коли з перервами вже не міг працювати, я відчував золото, бачив золото передо мною, мене засліплювала ясність брилянтів. Чекайте!...

— Одної ночі моє залізо натрапило на тверде дерево. Я загострив кінець рапіра та старався вивертити діру в дереві. Два ночі, заки я мав стати перед суддями, працював із силою розпущу. Нараз моє залізо не натрапило на спротив і застрягло в порожні. Уявіть собі моє остовпіння, як я заглянув в отвір!

(Кінець буде).

КІЛЬКА ДАНИХ ПРО НОВОГО ВОЖДА УКР. НАЦІОНАЛІСТІВ

Полк. Андрій Мельник походить родом з Волі Якубової, під Дрогобичем, Західній Україні. Університетські студії закінчив у Відні у "Гохшупе фір Боденкультур" (Висока школа лісництва) з дипломом інженіра.

Був членом передвоєнної Січової Організації в Дрогобиччині. В 1914 р. вступив як доброволець до Українських Січових Стрільців.

Був там командантом чети в сотні Дідушка, потім у сотні Вітовського, по яким пізніше перебрав команду сотні. Визначався як організатор, бойовий старшина й ідеолог УСС. Брав участь у боях на Мажківці (квітень 1915 року), під Галичем (1915), над Стрипою (Завалів - Соснів - Семикивіч 1915—1916), на Лисові (1914—1916). В жовтні 1916 р. на Лисові в ранзі сотника попадає в московський полон.

В полоні, через Київ, Уфу, Пензу, Саратов, Царицин попадає до табору полонених у Дубівці. З Дубівки через Чирчин втікає до Києва з 12 УСС на заклик полк. Євгена Коновальця, вступає старшиною до Галицько-буковинського курія, першої соборної військової частини, що поставила себе до розпорядимості Української Центральної Ради в грудні 1917 року.

За час полону є провідником групи старшин українців, що з Дубівки розпочали організування українських військових полонених австрійської армії, щоби перевести їх до Києва для оборони Центральної Ради.

Під його провідом ведені були по таборах т. зв. університетські курси українознавства, де викладали мови українську, московську й інші, географію й економіку України, технічні науки та військове вивчення російської армії для потреб її українізації.

Працює провідником, між якими треба згадати сотника Чмолу, Сушка, Кучабського, Бурка, а по інших таборах хор. Гоїва та Черника, зокрема виготовлено переклади військових статутів російської армії для українського вжитку.

В часі першої військової реорганізації курія стає ад'ютантом команданта курія, яким був бл. п. Е. Коновалець, потім начальником штабу загону, а згодом Першого Полку СС.

Галицько-буковинський курінь брав участь у боях за Лівобережжя проти Антонова-Овсенка, в складі т. зв. Лівобережного Коша під командою Симона Петлюри, а це одне сотенно. Сушка. Решта загону боронити Києва в часі вуличних боїв під час московсько-жидівського повстання з наказу Муравйова. У вуличних кінських боях відзначився полк. Мельник не тільки як начальник штабу й організатор, але і як прямий учасник.

Пізніше Січові Стрільці відступили через Житомир-Коростень на Сарни. В тому то часі полк. Мельник був начальником штабу.

Потім приходить, по бере-стейському мирі, спідний похід з німцями на Київ. Перший Полк СС стає в Києві залогом аж до свого росформування на домагання Скоропадського. В тому часі був полк. Мельник особистим учасником переговорів з німцями та Скоропадським.

З росформуванням СС займається тайно організацією українського війська й доводить до сформування загону СС у Білій Церкві, в якому є начальником штабу. На чолі загону стояв Е. Коновалець.

В Білій Церкві полк. Мельник стає разом з Черником представником СС в оперативному штабі Національного Союзу, на чолі якого стояли полк. ген. штабу Мішковський і полк. ген. штабу Василь Тю-

тунник.

В часі повстання проти гетьмана є далі начальником штабу загону СС, пізніше дивізії СС у ранзі військового старшини (підполковника), а згодом, по здобутті Києва, начальником штабу Осадного Корпусу СС.

З моментом переорганізування української армії був покликаний урядом Директорії на начальника Українського Генерального Штабу в ранзі полковника. (Полковник Мельник і бл. п. Е. Коновалець не прийняли ранги отамана, ц. зн. генерала, наданої їм за бойові заслуги).

Сформувавши Український Генеральний Штаб, який раніше був зліквідований першими наказами Директорії, був полк. Мельник згодом на великий вибуток старшин Корпусу СС у боях відкликаний на вимогу Стрілецької Ради до Корпусу, де він у літі 1919 року як помічник команданта корпусу, полк. Е. Коновальця, переводить реорганізацію, і остається з Корпусом уже нерозлучно увесь найтяжчий період Української Армії в Чотиркутнику Смерті.

Захорувавши на тиф, опиняється разом з начальником штабу Дієвої Армії, Василем Тютунником, у тифовому шпиталі в Луцьку в грудні 1919, після чого приходить інтендування поляками.

ЗАКАРПАТСЬКІ ЛЕМКИ

(3)

Дуже замітна говірка лемків на нижнім Слішу, де говорять "чо" (почасті й "цо"), замість "што", "су" замість "суть" (е), "бул", "була", "було", замість у лемків звичайно вживаних: "бил", "била", "било". На вижнім Слішу (напр. у Суліні, Кремпаху), первісне "о" стіснюється на и, напр. "кис", "кинь", "хвист", "вин", замість "кіс", "кін", "хвіст", "він".

В усіх тих околицях звуть себе наші люди: "руснаки" або "руснаки", а мову свою називають: "руска" або "русська".

Із усього повищого бачимо, що мова закарпатських лемків це говірка галицько-української мови. Однак ж там "руснаками" живуть тіж також словаки "віри руської". Ті словаки свою мову звуть "словенською", а не "словацькою", як звичайно пишуть у нас у книжках. Чехи також звуть словацьку мову "нажечі угерско-словенске". Словаки звуть Словацьчину "Словенско", а свою мову "язык словенский". Лемки називають тих своїх сусідів "словяками". Безперечно мова тих "словяків" виказує подекуди впливи сусідньої руської мови, одначе такі переважають впливи словацького наріччя. Такі "словяки віри руської", себто греко-католицького обряду, живуть у Мальцові.

Ось кілька висловів із того села, з яких можемо пізнати різниці тієї "словенської" говірки, від тамошніх руських діалектів:

"Врана" — ворона; "страка догори леці" — сорока дотарить; "по дзірох" — по дірах; "крет, що в земі купи верує"; — кертці, що в землі купи вивертає; "паткан ве млінох" — шур у мліні; "миш-пиргач, що в ночі леці, як пойма", — лилик, що вночі летить, коли пітьма (коли темно); "заяц не годе са вибегнац пред оредом"; — заяць не годе (не може) втекти перед орлом; "лен-осяк, що по овсе росне, лем на олей"; — лен-вівсяк, що росте між вівсом, тільки на олій береться; "націна", нати́на (гичка бараболі); "ду-же ляду"; — дуже леду (себто багато леду); "поведзел" повів (сказав); "патріці" смотрити, глядіти; "охабіці", охабити, о-ставити; "літаці", питати і т. д.

Весною 1920 року, рішенням Стрілецької Ради СС, виїздить разом з полк. Е. Коновальцем, полк. Ю. Отмарштайном та іншими старшинами СС до західної Європи, зокрема до Австрії та ЧСР з ціллю формувати українське військо поза границями Польщі. Тоді є чинний як військовий аташе уряду УНР при українському посольстві в Празі.

Коли з тих змагань нічого не вишло, вертається 1921 р. на рідні землі, де разом з полковником Е. Коновальцем організує УВО, й обвинувачений за участь у підпольно-військовій організації, дістає на процесі т. зв. "басарабівців" 1924 р. у Львові присуд 6 років тяжкої тюрми.

Перейшов знову масакру політичних українських в'язнів у в'язниці "Баторого" у Львові, де найбільше скатовано його (між іншим зломано йому два ребра), тому, що був провідником політичних в'язнів. Це підірвало здоров'я полк. Мельника. По чотирьох роках вийшов з в'язниці, одружився з панною Федакіною та займався працею в господарському секторі краю, зокрема на становищі головного директора дібр митрополита Шен-тицького.

Як найближчий співробітник бл. п. Е. Коновальця, був усе втямнений у його пляни і, згідно з волею покійного вождя, перебрав їх довершення.

Мова закарпатських "словяків", сусідніх руснакам, це перехідна говірка від руської до словацької мови. Вплив словацьчини на мову закарпатсько-русського народу був дуже сильний. Цьому могла вища трохи культура словаків, а також і ця обставина, що в 19. столітті словацькі патріоти, почуваючись під національним оглядом чехами, таки дуже працювали над освітою словацького народу, писали їх місцевою мовою. Тим незвичайно піднесли народнього духа, свідомість і культуру словаків. Тимчасом на Закарпатті, заселенім русинами, під владою мадярів не лише було народних робітників обмаль, а й ті писали штучною, мішаниною, церковною незугарно перетканною мовою, яка для закарпатських русинів була мало зрозуміла. Тому то біда тодішня наша закарпатська література не мала майже ніякого впливу на закарпатсько-русський народ. Наші закарпатські брати, вивчившись читати, радо брали словацькі книжки, писані не їх рідною, а все таки живою мовою, яку чули довкола себе. Словацька література, хоч і невеличка, дуже благотворно вплинула на словацький нарід. І відбулося на Закарпатті із словацькою мовою подібне, як із польською мовою в Галичині в тих часах, коли то в нас іще писали штучною, "славноруською" мовою, з тою лише різницею, що польська мова в Галичині вплинула на мову української інтелігенції, навпаки, словацька мова відбилася дуже сильно на мові самого простолюддя Закарпатської Руси. Щодо пісень закарпатських лемків, то властиві руські (українські) мотиви майже пропали: в нотах чути сильніший вплив словацьчини. Лемацькі пісні із мовного погляду уявляють собою в руській основі дуже не-смачну примішку словацьких форм, як напр.: "запомнім, пойдем, дожем, забієм, смел, хцел, дзевче, дац, грац, пребрац, погугорці, робіц, гнац, поганац" і т. д. (Місцеве тут і там також слідий вплив польщини та мадяришини, передовсім у висловах із життя прилюдного та державного. Тут замітний теж іще і вплив німецький з давніших часів). (Дальше буде).

3 ДНЯ

ВІЧНО НЕРОЗВ'ЯЗАНЕ ПИТАННЯ.

Здається, що справа віри і релігії на світі ніколи не буде як слід розв'язана. Себто, ніхто ніколи не буде всім доказати, що Бога нема і тому не треба віри та релігії; а також ніхто не буде всім „науково“, при допомозі різних інструментів, доказати, що Бог є і що треба релігії.

Один чоловік вірить в одне, інший у друге. Дехто каже, що Бог є, але нема позарелігійного життя. А віруючий каже, що є одне і друге, але, не маючи змоги довести це математично, „науково“, відсилає недовірку до його совісті, до його серця, та каже, прислухатися до свого серця, а там певно Бога знайде.

ДЕКОЛИ ЦЕ ВДАЛЕ, ДЕКОЛИ НІ.

І справді нераз можна в той спосіб переконати чоловіка. Та не все. Раз один недовірок сперечався з священником, що нема Бога. В гарячковім захопленні він ужив такого аргументу: „Та де є Бог, де є душа? То все пучка духу, який кінчиться з хвилею, як з чоловіка вилітає життя. Яка різниця між звіриною і людиною? Яка різниця між мною і свинею?“

Треба признати, що тим останнім аргументом він добре заплав священника. Поглянувши заклопотано на нього, священник признав йому рацію і сказав: „Так, ваша правда, нема різниці“.

РЕЛІГІЯ РІЗНА.

Та треба зазначити, що на світі є різного роду релігії. Вже старинні греки підглянули, що кожний чоловік трохи відмінно розуміє Бога і по-своєму собі Його на свій лад. Правник склонний думати, що Бог, це вічний закон; учений природник думає, що Бог, це джерело всякого життя; вчений математик, як ось старий Архимед, думає, що Бог, це досконале число; астроном думає, що це вічний порядок; мистець думає, що це вічна краса; воєн думає, що це досконалий героїзм. Один філософ може вважати Бога за захист вічного досконалого спокою; інший — за джерело вічної сили, динаміки. Гуманіст може вважати Бога за джерело вічної доброти, а волюнтарист — за приказ до вічного чину, до змагання, до удішлювання, до поступу.

Зрозуміло, що один і той сам чоловік може дивитися на Бога раз так, а раз інакше. Та як би всі вони на цю справу не дивились, вони є релігійні люди, хоч може не в дослівнім розумінні деяких офіційних церков. Нерелігійним є той третій, що не відчуває в своїм серці нічого вищого, не відчуває ніяких вищих поривів, а жие тими самими відчуженнями, що звірина. Найприкріше з тим третім є те, що його не можна переконати, бо він, властиво, має рацію: коли він сам не відчуває різниці між собою і звіриною, то видно, тої різниці таки в ньому нема.

РЕЛІГІЙНА ФОРМА.

Кожна релігія має свою форму, церковний обряд. З боку даної церкви ця форма відіграє дуже важну роль. Але з боку довгої вікової історії, з боку вічності — це річ другорядної ваги. Нині кілька існуючих християнських церков мають відмінну форму, відмінні обряди. А п'ятьсот літ тому християни мали ще інші обряди. А Христіві апостоли ще інші. Проте той обряд, що існував тому п'ятьсот літ, не був гірший від нинішніх; а також не був ліпший від того,

що його придержувалися перші апостоли. За п'ятьсот, чи тисячу літ буде ще інший обряд. Та він також не буде в своїм змістовім заложенні ні ліпший ні гірший від нинішнього. Він може буде ліпший для тих обставин, що тоді будуть панувати, так, як нинішні обряди краще відповідають нинішньому духові часу, ніж ті, що панували за Христа. Та християнського змісту це не змінить. А це найголовніше, бо зміст є основою всього, а не форма.

НЕ СЛІД ПЕРЕЦІНЮВАТИ ФОРМИ.

Зрозуміло, що форма це також важна річ. Усякий зміст мусить мати якусь форму. І всі ті, що керують якимсь релігійним, чи іншим духовим рухом, зафіксувавши зміст у громадянським житті, мусять рішитися на таку, чи іншу організаційну форму; вони мусять усталити цілий правильний формальностей і потім строго його придержуватися. Не можна свавільно змінювати цього правильника і приймати щораз інакший, бо це викликає заколот серед загалу.

А всетаки цей правильник — це форма, а не зміст, і як форма є другорядної ваги. Коли християнський зміст загрожений, коли на тому терпить релігія Христа, терплять ті ідеї, які проповідував Христос та за які мученичо вмер, то тоді треба перевірити цей правильник і навіть змінити його так, щоб на тому не терпів зміст.

Бо Христос жив на світі і вмер на хресті не на те, щоб запанувала форма, щоб запанував один релігійний обряд, або другий; щоб священники ходили в таких ризах, чи інакших; щоб по церквах причащали вірних під двома видами, чи під одним; щоб єпископи мали „рукоположення“, чи ні: Христос мученичо помер на те, щоб зашепити в нас нові ідеї, нову мораль, нову науку, науку Нового Завіту. Це було головною ціллю Христа і це повинно бути головною ціллю всіх християнських церков, усіх християнських обрядів. А коли християнські засади в суспільності зникають через суперечки щодо форми, коли вірні відскакують від усіх церков, бо церкві ставлять форму понад зміст, то вони розминаються з тою ціллю, за яку розп'ято Христа.

ПОЛІТИК, ЧИ ВИХОВНИК?

Карикатура д-ра Николая Морей Ботлера, президента Колумбійського університету, що недавно тому радив скликати міжнародну конференцію для світового миру й роззброєння.

ПОМАГАЙТЕ НИРКАМ негайно! Вживайте зйла на скору поміч! Як ваші нирки або міхур не функціонують правильно і мусите часто вставати вночі, маєте біль у ногах, синю під очима, завороти в боці голови, як вам запнухає сутлобні або чуєте печуку болю в сечових проходах, знайдіть скору полегшу, вживаючи **Duff's Compound**, Зільної Гербатни ч. 66. Спробуйте її негайно! Купіть пакунок зйла 75 цент. Почтова оплата до неї 10 цент. Питайте свого аптекаря або пишьте: **S. Kyo Laboratories, 105 — 3rd Ave., New York City.**

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СКРЕНТОН, ПА.

Перша стейтова конвенція Пенсильвенії.

Заходом тимчасового комітету скликано на день 23-го жовтня ц. р. першу конвенцію стейтової політичної організації Пенсильвенії. На тій конвенції були заступлені 32 клуби з повітів: Лакавана, Лузерн, Нортгемптон, Лігай і Делевер. Присутні телегати одноголосно рішили підтримати в цьогорічних виборах демократичну партію. Головним бесідником на конвенції був іншуренс комішенер стейту Пенсильвенія, Овен Б. Гунт. Комішенер Гунт між іншим порушив дуже цікаву справу податків у стейті і їхнього розділу. Справа податків настільки важна й цікава, що варт з нею познайомити ширший загаль читачів.

Говорив Гунт, що кожний долар податковців розділюється на ось які цілі: 8 центів з кожного долара податку йдуть на удержання стейтової адміністрації, 42 центи, або \$139,500,000, йдуть на допомогу безробітним і „допомогу для вдів, сиріт, старців та сліпих; і саме через обниження тих допомог думає републиканський кандидат понизити податок. Далі, 22 центи, або \$90,000,000 податку, йдуть на школи. Шпитали, турми і тим подібні установи коштують \$41,500,000, або 12½ центів з кожного долара. Платня судам вносить \$5,000,000 річно, або 1½ центів з долара. Стейтова легіслатура коштує \$1,700,000 кожних два роки. Відсотки від довгу \$15,000,000 на рік, або 4½ центів з долара; а на контролю повеней видається \$12,000,000 на рік.

До того теперішньої демократична адміністрація переклала від републиканської адміністрації \$36,000,000 недобору і за 3½ року сплатила той недобір без ніяких позичок.

З важніших точок промови комішенера Гунта варто зазначити те, що за теперішньої демократичної адміністрації включено майнерську акту в робітничі забезпечення від випадку. На ту важку хворобу вмирає велика частина вуглекопів. Проти робітничого забезпечення від випадку виступав усе републиканський кандидат на губернатора, суддя Джеймс, твердив комішенер Гунт.

Наступну конвенцію рішено відбутися в січні 1939 року в Гарисбургу. Також рішено по-розумитися з тими українськими клубами в стейті, які досі не заявили охоти вступити до організації.

Ближчі інформації можна дістати від секретаря, Волода Крайківського, 309 WRIGHT AVE., KINGSTON, PA., або від головного організатора, А. Батюка, 421 N. IRVING AVE., SCRANTON, PA.

До уряду вибрані: Василь Сокіл з Істон, предсідник; заступники предсідника: д-р В. Корецкий з Вилкс-Бери, В. Кіцак з Тейлор, М. Дикий з Пеквилл; секретарями: В. Крайківський з Кінгстон, О. Попіль з Скрантон; М. Танчин, касир; директори: П. Лавний, В. Сенюк, І. Попіль, І. Поточний, І. Юшак, Д. Хомин і І. Когут.

ПІТСФІЛД, МАСС.

Ювілей церкви.

Дня 9. жовтня ц. р. відбувся 17-літній ювілей укр. греко-католицької церкви в асисті єв. Богачевського й о. М. Лисяка. В ювілею взяли участь громади з поблизких місцевостей. З Когоз, Н. Й., прибула громада з свого хором під управою дяковчителя Лаврова. Були також численно заступлені родивиті американці. Хор дуже гарно відспівав Службу Божу По закінченні Служби Божої

ПЛАТНЕ ПОЛІТИЧНЕ ОГолоШЕННЯ.

ПЛАТНЕ ПОЛІТИЧНЕ ОГолоШЕННЯ.

ВИБЕРІМ ТОМАСА Е. ДЮІ ГУБЕРНАТОРОМ

Виженим з уряду політиканів з партійної машини
Розкриймо звязок між злочином і політикою

ВИБЕРІМ ДЮІ ГУБЕРНАТОРОМ

І ДАЙМО ЙОМУ ВИЧИСТИТИ ЦІЛИЙ СТЕЙТ,
ЯК ВІН ВИЧИСТИВ ПОВІТ НЬО ЙОРК.

Дюї не боїться нікого — він не має зобов'язань супроти ніякої політичної машини. Він не почувается до ніяких зобов'язань супроти нікого, лише супроти народу.

ДЮІ Є ЛІБЕРАЛЬНИЙ

ДЮІ Є ПРОГРЕСИВНИЙ

Він розуміє проблеми всіх людей стейту. Це не людина обіцянок. Це людина чину.

ДЮІ ВМІЄ ДОВЕРШУВАТИ ДІЛ.

УКРАЇНЦІ! Від багатьох літ наш голос ігнорують. Наші справи лишають неполаджені. Не оставаймо довше байдужними! Обєднаймося для кращого правління!

ВИБЕРІМ ТОМАСА Е. ДЮІ ГУБЕРНАТОРОМ!

REPUBLICAN CANDIDATE for GOVERNOR

THOMAS E. DEWEY

3 РУХУ ПО ВІДДІЛАХ
У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й.

30-літній ювілей товариства
Запорозька Січ.

День 2-го жовтня ц. р. лишилося великою пам'яткою в бруклінській громаді, а властиво для членів т-ва „Запорозька Січ“, 325 від. У. Н. Союзу. В суботу, 1. жовтня, о. совітник А. Лотович відправив Службу Божу і панакхиду за померлих членів і при тій нагоді виголосив принагідну промову, у якій сказав, що так, як колись старі запорожці тримали український прапор високо, так тепер високо держать український прапор теперішні члени „Запорозької Січі“. На жаль, на панакхиді не було багато наших людей, хоч у суботу мало хто працює і могли прийти.

Другого дня відбувся концерт. Перед концертом знято знімку, а коло 5 години вечором відбувся сам концерт. Концертом проводив предсідник п. І. Малик. Насамперед хор української молоді під проводом п. В. Савицького відспівав „Гей, там на горі Січ іде“. В той час хорунжі товариства тримали високо прапори, що робило на принахиді дуже гарне враження. Потім предсідник покликав на сцену по імені основників товариства. Публика справила ім велику овацію. Зпоміж членів основників колишній довголітній предсідник С. Заблоцький мав вступне слово, в котрім переповів початки товариства. Він зазначив, що колись тяжко було боротися з деякими несвідомими людьми, котрі стояли на шляху до розвитку товариства.

Учасник ювілею.

ВПРАВНИЙ ПІЛЬОТ.

Дейв Гисонг, що, кермуючи літаком на висоті 1,400 стіп, коли літак висів в повітрі, потрапив щасливо осісти на землю й вирятувати життя всіх осіб на літаку. Він виїшов з пригоди з поцеленнями.

PAIN-EXPELLER
TRADE MARK 1938 U.S. PAT. OFF.

миєць відспівали дует. На піяно пригравав п. Петрів. Пісні були виконані дуже добре. Далі виголосив промову нам добре знаний предсідник У. Н. Дому, Ю. Павчак. Бесідник говорив про початки т-ва „Запорозька Січ“, про бруклінську українську громаду та про У. Н. Дім і його завдання. Адвокат М. Пізнак у своїй майже одногодинній промові зясував ту кривду, яка діється нашому народові, а то тому, що ми не zorganizовані. Ми 45-мільоновий нарід, а недержавний. Далі згадував, яку користь мають члени з приналежності до У. Н. Союзу. Він закликав, щоб це такі того дня вписались до товариства, що є 325 відділом У. Н. Союзу, сто членів.

Панна П. Дика, дочка члена нашого т-ва, відспівала при піановім супроводі пані Гребенської сопранове сольо. Зог-

ляду на пізну пору треба було програму трохи вкоротити. Предсідник подякував усім бесідникам і присутнім за участь у святі, та всі разом з хором відспівали „Ще не вмерла Україна“. По концерті були танці і забава до пізньої ночі.
П. Малицький.

ЧИ ВИ ЧИТАЛИ
НАПЕРЕДОДНІ
ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ
В ДВОХ ТОМАХ

Написав

Остап П. Білозерський.

ЦІНА \$1.00.

в Книгарні „Свобода“

“SVOBODA,”
81-83 Grand Street,
або P. O. Box 346,
Jersey City, N. J.

ТЕАТРАЛЬНІ ВИСТАВИ
НА СВАТА СВ. МИКОЛАЯ І РІЗДВА

- ТРИ СВАТО-МИКОЛАЇВСЬКІ ВИСТАВИ: 1) Св. Миколай між школярами, в одній дії; 2) Свато-Миколаївська ніч, в двох діях; 3) Поміч Св. Миколая, в двох діях 40 ц.
- СВ. МИКОЛАЙ НА СЕЛІ, в трьох відслонах, 10 осіб і гурт 10 ц.
- В НІЧ ПІД СВ. МИКОЛАЯ, в одній дії, Ф. Коковського, 6 осіб 10 ц.
- В НІЧ СВ. МИКОЛАЯ, А. Лотоцького, 3 картини, 18 осіб 25 ц.
- ГОСТИНА СВ. МИКОЛАЯ, В. Хроновича, 3 особи 10 ц.
- СВЯТИЙ МИКОЛАЙ, М. Пеленської, 3 дії, 14 осіб 15 ц.
- РІЗДВЯНА КАЗКА, дві картини, з партитурою 20 ц.
- УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП, І. Габрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки 15 ц.
- З КОЛЯДОЮ, Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт 20 ц.
- ВЕРТЕП, різдвяна картина І. Блажеквичевої, 13 осіб 20 ц.
- РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК, одна дія, 9 осіб 10 ц.
- СВАТА ГОСТИНА, М. Курцеби, дві відслони, 13 осіб 20 ц.
- Окрема партитура 40 ц.
- ТРИ КНЯЗІ В ВИФЛЕЕМІ. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу „Божі Пастушки“ 25 ц.
- У НУЖДАРІВ, різдвяна картина, в 3 діях 13 осіб 25 ц.
- Замовляйте в

“SVOBODA”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

Гр. А. Цюпа і панна Коло-

СПРАВА ЛАНЦЮХОВИХ СКЛЕПІВ

Як уже читачі „Свободи“ читали в платнім оголошенні, тепер розгортається в американським публічним житті справа ланцюхових склепів. Ланцюхові склепи це ті, які мають свої представництва по більшій і меншій містах, одначе всі лішаються під тою самою контролею. Нераз такі ланцюгові склепи націслюють мільйонів, а то й кілька тисяч склепів розсіпаних по всіх Злучених Державах, від Атлантики до Північної Америки. Отож тепер у конгресі конгресмен Петмен вніс законопроект, щоб розв'язати ті ланцюгові склепи, бо, мовляв, ті ланцюгові склепи такі сильні, що вони дають індивідуального продавця.

У відповідь на те заряд ланцюгових склепів повів широку акцію за те, щоб не допустити до переведення того законопроекту, бо через те потерпять не лише самі ланцюгові склепи, але також сотки тисяч робітників, які працюють по тих склепах, а далі потерпять консументи, себто широка публіка.

В ланцюгових склепах працює нині близько мільон робітників. Враховуючи їх родини, можна сказати, що ланцюгові склепи дають трьом до чотирьох мільйонів осіб удержання. Ті люди відразу знайшлися на вулиці, якби законопроект Петмена перейшов у конгресі і ланцюгові склепи розв'язано.

Крім того на тім дуже потерпіла би публіка, широкий загал. Бо через те, що ланцюгові склепи осталися під одним зарядом, той заряд може запроваджувати великі уліпшення в продуктах, може закуповувати продукти по значно дешевшій ціні, а також може потім їх продавати людям по дешевшій ціні. Якби ланцюгові склепи розв'язано, говорять заряди тих склепів, то всі продукти відразу значно підскачили б угору. Бо хоч правдою є, що індивідуальні склепи нині продають також дешево і не дуже дорожче від ланцюгових, то вони змушені так робити саме ланцюговими склепами. Якби вони підняли значно ціну на свої продукти, то всі пішли б купувати до ланцюгових склепів. Тому вони мусять продавати дешевше. Коби одначе ланцюгові склепи розв'язано, то індивідуальні склепи не мали б конкурентів. Коли б до того додати, що через те розбитою централізовану систему закупів продуктів, то цілком певно можна сподіватися, що індивідуальні склепи мусили б значно підне-

ДО ВСІХ ВИБОРЦІВ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ В СТЕЙТІ ПЕНСИЛВЕНІЯ

ЧИ ВИ ХОЧЕТЕ ПРАЦЮВАТИ ВСЕ СВОЄ ЖИТТЯ НА „ДОБЛЮ-ПІ-ЕІ“?
ЧИ ВИ ХОЧЕТЕ, ЩОБИ ВАШІ ДІТИ ПРАЦЮВАЛИ НА „ДОБЛЮ-ПІ-ЕІ“?
ЧИ ВИ ХОЧЕТЕ, ЩОБИ В НАШОМУ СТЕЙТІ НЕ БУЛО БІЛЬШЕ ФАБРИК І ПРОМИСЛІВ?
ЧИ ХОЧЕТЕ БУТИ ЗАЛЕЖНИМИ ВІД ПОЛІТИЧНИХ БОСІВ?

НІ!

ЯК ВИ ХОЧЕТЕ ПРАЦЮВАТИ В ПРИВАТНИХ ПРОМИСЛАХ,
ЯК ВИ ХОЧЕТЕ, ЩОБИ ВАШІ ДІТИ МАЛИ РОБОТУ,
ЯК ВИ ХОЧЕТЕ, ЩОБИ БУЛИ ФАБРИКИ І ПРОМИСЛИ В СТЕЙТІ ПЕНСИЛВЕНІЯ,
ЯК ВИ ХОЧЕТЕ БУТИ НЕЗАЛЕЖНИМИ ВІД ПОЛІТИЧНИХ БОСІВ,

ТО

ДНІЯ 8-го ЛИСТОПАДА
ГОЛОСУЙТЕ НА ПОВНУ ЛІСТУ РЕПУБЛІКАНСЬКИХ КАНДИДАТІВ
ВИРЯТУЙТЕ ПЕНСИЛВЕНІЮ
ГОЛОСУВАННЯМ НА

ARTHUR H. JAMES

Політичне оголошення Української Діагністичної Стейтвотвора Республіканського Комітету.

сти ціну на продукти, щоб удержатися при житті. Та найгірше на тім потерпіла би публіка, яка мусіла б купувати продукти по такій ціні, по якій продавали б індивідуальні склепи. А ті ціни, як було сказано, мусили б бути значно вищі.

Таке є тло тої боротьби, що розгорілась тепер біля ланцюгових склепів. Заряди ланцюгових склепів говорять, що вони звернуться безпосередньо до американської публіки, хай вона рішить, чи ті склепи робили для суспільності добру службу, чи лиху. Коли добру, то хай публіка їх підтримить. Коли лиху, то вони самі уступлять з історії життя.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Фултоні, Н. Я., померла в четвер, 20. жовтня 1938, дог. годині членкиня У. Н. Союзу і Тов. „Зап. Січ“, віл. 263, МАРІЯ КАМЕНЮК.

Покійна родилася в селі Сухохаста, Галичина, в січні 1890. року. До У. Н. Союзу вступила 9. грудня 1923. Прожила 48 літ. Осиротила 2 сини: Павла, 24 літ, і Петра, 9 літ, котрий є членом У. Н. Союзу і мужа Івана, котрий є теж членом У. Н. Союзу.

Похорон відбувся в суботу, 22. жовтня, при великій залній народній до душі жалоби, 710 Philip St.

Вічна їй пам'ять! Мих. Лобур, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ДІСТАВ, ЧОГО ШУКАВ.

Три жінки з передмістя Клівленду Шейкер Гайтс донесли поліції, що на них хтось напад, ограбив і поби. Поліції Чарльз Нон одівся в жіночу одіж та пішов вказувати жінками околицю. І справді незадовго на нього зроблено напад. Та нападник не знав, що під жіночим одіжним був захований поліцейський, та ще до того силач і професійний кулачник. Як бачимо із світлини, нападник дістав такий частунок від своєї жертви, що аж лікар мусів йому перев'язати рани.

ПРИКРАСА ДЛЯ КОЖНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ХАТИ

Вже одержано в більшій кількості велику кольорову відбитку славного образу українського артиста-маларя Миколи Іванюка

ВІЗД ГЕТЬМАНА БОРДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО КИЄВА

Образ має розміри: 31 цалів довжини й 23 цалі ширини. Оправлений у відповідну золочену раму може бути прикрасою приватної хати або товариства. Ціна (з пересилкою) 3 дол. 50 цент. До набуття: „СВОБОДА“, Р. О. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШІЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЖІНОЧИЙ СКАРБ.

Кожний нарід має маси розквіту й упадку. Буває — домінує героїзм. Обличчя, хочби навіть наболілі, прояснені. Люди мають відвагу глядіти просто в очі, висловлювати свою гадку явно і славно. Тоді голос у народі мають люди шляхетні. Тоді родяться люди великі, що своєю постаттю виростають високо понад маси. Тоді нарід, хочби навіть у злиднях, квіте.

В такий то час серед переслідувань українського визвольного руху жорстокою польською владою просяноються обличчя наших жінок. Не зважаючи на строгу цензуру конфіскації, заборони й інші труднощі, наше жіноцтво з іще більшим ентузіазмом і рішучістю взялося до праці. Зорганізовано „Дружину Княгині Ольги“ і приступлено до видавництва жіночого журналу „Громадянка“ — на місці „Жінки“, яку польська влада закрила.

Журнал „Громадянка“ є цінним джерелом для українського жіноцтва в краю і тут за океаном. У ній знайде наша жінка дуже багато здорового душевного корму. Кожна стрічка є дорогою перлиною, яку з насолодою бажається повторяти. Журнал „Громадянка“ повинен знаходитися в кожній українській хаті не лише в старому краю, але і тут на еміграції.

О. Огник.

ПРОВІРКА АСЕКУРАЦІЙНИХ КРЕДИТІВ

Коли робітник має сумніви відносно того, чи його працевластувач належні вкрати на асекурацію старих літ, або як бажає довідатися про кредити своїх заробітків, на яких буде основуватися його пенсія старих літ, може дістати бажані інформації, коли віднесеться в тій справі до Заряду Соціального Забезпечення.

Для вигоди інтересованих, котрі бажать тих даних, Заряд Соціального Забезпечення видає почтівки, на котрих надруковано питання про інформації, і розіслав їх до всіх підвладних бюр. Робітник мусить тільки подати своє ім'я і назвище, адресу, число конта, а для ідентичності також дати свого уродження і підписатися на тій почтівці, котру може заслати відкрито, наклеївши почтовий значок за одного цента, або вислати в конверті, адресуючи так: Social Security Board, Candler Bldg., Baltimore, Md., де переходять реєстри. Почтівка буде звернена адресатові в закритій конверті. Сума заробітків, які подав працевластувач за 1937 рік, буде подана в рубриці, яку на ту ціль призначено.

З тої суми заробітків, які занотовано на його кредит, робітник може обчислити, яку суму заплатив за нього працевластувач на асекурацію старих літ, числячи один відсоток від одержаної заплати. Ця вкладка є заплачена і подана побіч робітничої заплати.

Разом з картою, на котрій будуть подані кредити заробітків, робітник дістане поучення, що робити, коли записки Заряду Соціального Забезпечення не будуть годитися з його власними реєстрами. В таких випадках треба подати до Заряду імена й адреси всіх підприємців, у котрих робітник працював, точно означити, коли став на роботу у кожного підприємця, як теж коли покинув працю, й означити, яку суму від кожного побрав. Такі подрібні інформації дадуть Зарядові змогу спростувати неточності і помилки кредитів асекурації старих літ.

ФЛІС.

ХТО ПОПИРАЄ БИЗНЕСИ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ“, ТОЙ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ“.

О. Огник.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

СПІЛЬНИКИ ДО ВЕДЕННЯ „дресу стору“ з невеликим капіталом пошукує бізнес, вироблення через понд два роки. Розвий бізнес робить ведення його за важким для одної людини. Треба доглядати бізнесу, як я буду виходити на закупів товару. Голоситися в день, ввечір і неділю на адресу: MARY SZKODYNSKA, 339 E. 14th St., New York City.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenue,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урадові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

DR. E. EICHEL
ДЕНТИСТ
Години: 9. рано до 8. ввечір.
8 GRAMERCY PARK
коло 20-го вул., ріг 4-го Евено,
НЮ ЙОРК, Н. Я.
Говорить українською мовою.
Телефон: GRAMERCY 7-6959.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
Аналізи крові для подружжого свідчення.
223 SECOND AVE., cor. 14th St.,
NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7697.
Офісові години 10-8; неділя 11-2.
Жінка-доктор до обсягу.
X & флюороскоп.

ВЗОРІ КАНВА, ПІТКИ ДО ВИШИВАННЯ Д. М. С. І СТЕМІЛЬОВА-НІ РІЧІ.
UKRAINIAN BAZAAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без рішучі, як далеко поза Нью-Йорком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Офіс: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347.

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удирейкер
заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8088.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЮ ЙОРКІ І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

Годиться.
— Не гнівайся мужу, що кухарка припала нині котлет, зате дістанеш поцілунок...
— Добре, хай приїде кухарка.
Вона це добре знає.
— Чому твоя жінка така лиха на твою нову стеногіфістку?
— Бо вона давніше була мою стеногіфісткою.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

Марія станула ногою на драбину, що провадила до пащі божка. Звідтам її мали струнути в нутро божка так, як це зробили з Бальзом. Батько її і суджений звисли в німім болю свої голови. Оба вони були раді самі вмерли, щоб її врятувати. Та вони не могли окупити її навіть своєю смертю. Зрештою їх чекало те саме.

Лиш хитрий Джеф у тім моменті не тратив притомності. Йому було безмірно жаль Марії, але з чисто самолюбних причин: він хотів її для себе. Та хоч як він був пригноблений тим випадком, то запримитив на пальцях божка величезні перстені із шмаргадових каменів. Ах, щоб він дав за ті шмаргади! Цеж було багатство! Та втім йому заблисла думка.

„Гей, Кагундо!“ — закликав він місцевим діалектом, який він добре розумів. Кагундо звернув на нього свою увагу. „Слухай, Кагундо“, заговорив він переконливо. „Ти хочеш за всяку ціну зловити демона Тарзана. Його тяжко зловити. Але я це можу зробити. Коли даси мені тих десять каменів, що блискотять на пальцях божка, то я це зроблю“.

Кагундо задумався. Можливо, що колиб Джеф був тільки просив свого життя в заміну за Тарзана, то Кагундо був би не повірив. Бо вмираючи нераз обіцяють нестворені речі, щоб урятуватися від смерті. Та тут перед ним була холоднокривна ділова пропозиція. Він утишився і відповів: „Добре, за живого дістанеш десять каменів, а за вбитого п'ять“.